

*Е. Я. Вайсман,
здобувач, Національний університет водного господарства та природокористування*

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

E. Weisman,
competitor, National University of Water Management and Nature

MECHANISMS TO ATTRACT INVESTMENTS TO THE REGIONAL ECONOMY THROUGH PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

Розроблено механізм залучення інвестицій в економіку регіону на основі державно-приватного партнерства з визначенням основних принципів (цілеспрямованості; фінансування в міру виконання робіт, послуг; дотримання фінансової дисципліни), методів (самофінансування; акціонування; кредитне фінансування; бюджетне фінансування; змішане фінансування; проектне фінансування) та інструментів (кошти бюджетів; кошти господарюючих суб'єктів, в т.ч. на основі механізмів державно-приватного партнерства; тарифна політика; ресурсна ефективність; інфраструктурні облигації; кошти інститутів розвитку; кредитні ресурси комерційних вітчизняних та зарубіжних банків) є сучасним і затребуваним інструментом залучення інвестицій, за допомогою якого можна забезпечити подолання кризових явищ й вирішити багато нагальних соціально-економічні проблеми регіонів.

The mechanism of investment in the economy of the region on the basis of public-private partnership with the definition of the basic principles (commitment, funding as labor, services, financial discipline), methods (self-financing, corporatization, loan financing, government funding, and mixed financing, project financing) and tools (budget funds, funds of economic entities, including on the basis of public-private partnerships; tariff policy, resource efficiency, infrastructure bonds, funds development institutions, credit resources of domestic and foreign commercial banks) is a modern and popular tool attracting investment, with which you can provide to overcome the crisis and to solve many pressing socio-economic difficulties.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, інвестиційна політика, інвестиції, механізм, регіон, управління.

Key words: public-private partnerships, investment policy, investment mechanism, region, management.

ВСТУП

Державно-приватне партнерство (ДПП) визначено серед ключових механізмів реалізації політики модернізації економіки України, вирішення важливих соціально-економічних проблем. Висока ефективність ДПП як форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу.

Сьогодні актуалізувались об'єктивні обставини для запровадження механізмів ДПП. Для реалізації масштабних модернізаційних проектів в різних секторах економіки потрібні значні інвестиційні ресурси, потужним джерелом яких може стати приватний бізнес. Водночас, в умовах післякризового розвитку зростає інтерес бізне-

су до державної підтримки, яка дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних проектів для кредитних організацій.

Широке запровадження ДПП передбачено Програмою економічних реформ на 2010—2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава". Розвиток ДПП для залучення інвестицій визначено одним із основних напрямів реалізації Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні та Національних проектів.

Державно-приватне партнерство вже протягом двадцяти років є тим механізмом, з допомогою якого держави успішно вирішують завдання з ефективного

управління, модернізації та розвитку соціально важливих інфраструктурних об'єктів. Україна наразі знаходиться на початку практики впровадження ДПП-проектів в економічне та соціальне життя.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною метою виникнення ДПП є фінансування капіталомістких або малоприбуткових видів економічної діяльності. Особливості ДПП в порівнянні з іншими механізмами фінансування полягають в тому, що дані партнери переслідують різні цілі, вирішують свої конкретні завдання, сторони мають різні мотивації. Держава зацікавлена в зростанні обсягів і поліпшенні якості послуг інфраструктурних і соціально орієнтованих галузей, що надаються населенню і економічним агентам. Приватний сектор прагне стабільно отримувати і збільшувати прибуток. Причому стратегічно мислячий бізнес вибудовує свої пріоритети в першу чергу не просто під розмір прибутків, а на основі стабільного здобуття доходів від проектів. При цьому обидві сторони зацікавлені в успішному здійсненні проектів в цілому. Проекти ДПП полегшують вихід на світові ринки капіталів, активізують залучення іноземних інвестицій в реальний сектор економіки. Особливе значення ДПП має для економіки регіонів, де на його основі відбувається розвиток місцевих ринків капіталу, товарів і послуг. Проте інтереси держави і бізнесу можуть не просто не збігатися, але і бути суперечливими, тому укладенню договору про партнерство повинні передувати переговори сторін, що балансують ці інтереси і цілі проектів.

При реалізації інвестиційних проектів на умовах ДПП держава залучає приватний бізнес для здійснення своїх власних завдань, які вона не може вирішити в рамках бюджетних обмежень і раціонально сформованих компетенцій. Зокрема в нашій системі держава відповідає за міську і транспортну інфраструктуру, за охорону здоров'я, освіту та соціальне забезпечення, безпеку та правопорядок, оборону, геологорозвідку тощо. У перерахованих сферах у держави безліч повноважень та інструментів управління. Одночасно значний попит і на підвищення якості послуг держави та ефективність їх надання. Враховуючи розміри зазначених галузей, їх подальший розвиток вкрай важливо для подолання кризи. Державно-приватне партнерство, на нашу думку, може вплинути на відновлення розвитку в цих галузях в умовах кризи. Тому попит на ДПП можливий дуже істотний.

Таким чином, у роботі ставиться завдання розробити механізм залучення інвестицій в економіку регіону на основі державно-приватного партнерства з визначенням основних принципів, методів та інструментів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Протягом 2009—2012 років проведено значну роботу з формування в Україні законодавчого підґрунтя для ДПП. Прийнято програму економічних реформ Президента України "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" на 2010—2014 рр. Прийнято "рамковий" Закон України "Про державно-приватне партнерство". Прийнято ряд спеціальних законів та підзаконних актів, що визначили процедуру реалізації ДПП-проектів.

Таким чином, в березні 2012 року остаточно сформована нормативно-правова база, необхідна для початку реалізації положень Закону України "Про державно-приватне партнерство".

Слід відзначити, що державна цільова економічна програма розвитку інвестиційної діяльності на 2011—2015 роки передбачає проведення активної державної політики із стимулювання розвитку інвестиційної діяльності в Україні, зокрема на засадах розвитку системи державних інвестицій, підвищення ефективності та посилення прозорості функціонування механізмів державно-приватного партнерства та стимулювання залучення приватних інвестицій у реальний сектор економіки.

Наразі розроблена Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013—2018 роки. В якій відмічається, що розвиток сучасної економіки обумовлює необхідність визначення ступеня втручання держави у функціонування ринків з метою забезпечення їх конкурентоспроможності. В умовах загострення глобальної економічної кризи приватний сектор набуває статусу рівноправного партнера держави у виконанні стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни.

Потрібно відмітити, що Україна має певний досвід в реалізації проектів з ознаками ДПП — мова йде про договори концесії, оренди та спільної діяльності, що уклалися в державі до прийняття Закону України "Про державно-приватне партнерство" та визначення процедури для проектів ДПП.

В Україні на кінець червня (за 2 квартали 2013 року) у рамках державно-приватного партнерства розпочата реалізація 160 проектів. Вони реалізуються у різних сферах господарської діяльності, зокрема, 71 проект стосується водопостачання (44% від укладених угод), 32 — виробництва, транспортування і постачання тепла, 16 проектів — будівництва та експлуатації транспортної інфраструктури (в тому числі морських і річкових портів), 9 проектів реалізуються у сфері туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту, ще 8 — у галузі геологорозвідки та видобування корисних копалин, 7 проектів направлені на оброблення відходів, по 3 реалізуються у сферах охорони здоров'я та енергетики [2].

На сьогодні найпоширенішою формою співробітництва між державним та приватним секторами залишається концесія — взаємовигідний договір, коли держава передає бізнесу права на використання якогось об'єкта або майна. На цих умовах зараз в Україні укладено 77 договорів, в основному у сфері надання житлово-комунальних послуг, таких як забезпечення водопостачання жителів селищ (61 договір), виробництва та постачання тепла й електроенергії, забезпечення послуг зі збору і вивозу сміття, надання послуг у житлово-експлуатаційній сфері. Більшість з укладених договорів концесії реалізується на території АР Крим (56 договорів).

Ще 39 договорів державно-приватного партнерства — про спільну діяльність щодо об'єктів державної (комунальної) власності, з яких 16 укладено морськими торговельними портами. Крім того, на сьогодні 44 проекти реалізуються із застосуванням інших форм ДПП: укладено 42 договорів оренди та 2 — про пайову участь.

Заданими департаменту інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Мінекономрозвитку, вже визначено 394 об'єкти комунальної власності, на яких планується реалізувати проекти із застосуванням механізму державно-приватного партнерства.

Як відмічає, директор департаменту інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Мінекономрозвитку Віктор Коваленко, "На сьогодні триває робота щодо визначення перспективних проектів та можливостей залучення інвестиційних ресурсів на умовах ДПП. Мінекономрозвитку продовжує працювати над створенням умов для розвитку державно-приватного партнерства. Наступним кроком буде прийняття Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні, де будуть окреслені основні завдання, характеристики та принципи для подальшого розвитку державно-приватного партнерства" [3].

Одним із ключових моментів щодо розвитку ДПП в Україні є створення в 2003 р. державного підприємства "Центр розвитку державно-приватного партнерства" зареєстроване як Державне підприємство "Інноваційний центр".

Основним напрямом діяльності підприємства є надання консультаційних послуг, організація, координація та виконання функцій державного партнера з питань здійснення державно-приватного партнерства в галузях житлово-комунального господарств та будівництва від імені Міністерства в межах делегованих повноважень та інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на підставі укладених договорів.

Підприємство сприяє залученню коштів інвесторів, кредитів міжнародних фінансових організацій та інших організацій для модернізації підприємств житлово-комунального господарства. Також надає допомогу у розробці інвестиційних програм стосовно об'єктів централізованого водопостачання і водовідведення та інформаційно-консультаційний супровід погодження таких програм у відповідних структурах.

У 2012 році ДП "Центр розвитку ДПП" провело ряд заходів, що сприяли просуванню ідеї державно-приватного партнерства у галузі ЖКГ. Протягом року було розроблено бізнес-плани та техніко-економічні обґрунтування для комунальних підприємств України під залучення кредитів міжнародних фінансових організацій. За підтримки Мінрегіону підприємством було розроблено та впроваджено перелік галузевих проектів ЖКГ.

Однак для успішної реалізації вже повноцінних ДПП-проектів, окрім законодавчої бази, необхідним є:

- високий рівень кваліфікації спеціалістів з боку державного партнера, які розроблятимуть проекти та управлятимуть їх реалізацією;
- відкритість органів місцевого самоврядування українських міст для співпраці в напрямку ДПП, їх ініціативність, а також належний рівень підготовки місцевих фахівців, які розроблятимуть проекти;
- інвестиційна привабливість проектів для приватних партнерів;
- організація роботи між державним та приватним партнером на паритетних засадах, із справедливим перерозподілом ризиків та гарантій;
- відкритий діалог з громадськістю, висвітлення інформації щодо проектів ДПП в ЗМІ.

ДПП є альтернативою прямому бюджетному фінансуванню капітальних вкладень [1]. Механізми ДПП реалізуються через базову конструкцію залучення позабюджетних інвестицій в розвиток різних видів суспільної інфраструктури та публічних послуг. Це означає, що держава, контролюючи галузі, пов'язані з інфраструктурою, державними або регіональними послугами, в змозі зробити більше в рамках наявних джерел, сформувати необхідний важіль. ДПП дозволяє залучати приватні ресурси в державні завдання, тому що держава бере участь в управлінні ризиками проекту. При цьому воно використовує свій величезний специфічний та цінний ресурс — здатність у рамках правової системи та політичної стабільності формувати так звані "коридори майбутнього", який визначає збереження та зворотність приватних капіталовкладень.

Така структура ДПП має принципову відмінність від тієї моделі, яка до цих пір пропагувалася в країні, — зі складчиною держави та приватного бізнесу. При такій конструкції ДПП не виникає фінансового важеля, бо ніхто з її учасників взаємними ризиками не керує. Насправді ж ДПП має бути орієнтоване на поділ ризиків. Саме ця його здатність виходить на перший план для приватного бізнесу, особливо в умовах кризи. Як показала українська практика, в умовах кризи держава здатна знизити ризики для інвесторів, які вкладають гроші в спільні з державою проекти.

З точки зору держави об'єднання фінансових ресурсів державного та приватного секторів дозволяє вирішувати цілий ряд важливих завдань: підвищення ефективності розбудови і управління інфраструктури; максимізація, на вкладені ресурси; витрачання державних фінансових ресурсів в сучасних умовах задля їх економії в майбутньому; концентрація інвестицій у ключових для суспільства проектах; передача значної частини ризиків до приватного сектора; стимулювання інноваційної діяльності через механізми конкуренції [1].

Партнерство бізнесу і влади дозволяє істотно збільшити шанси на успіх при реалізації крупних проектів. Об'єднання ресурсів і справедливий розподіл ризиків між сторонами партнерства дозволяють активно залучати інвестиції для реалізації суспільно і соціально значущих проектів, багато з яких навряд чи могло бути реалізованим без об'єднання зусиль приватного і державного секторів.

Для досягнення ефективності взаємодії бізнесу та влади при реалізації інвестиційних проектів можуть використовуватися наступні моделі: поділ тягаря витрат при реалізації проектів, пов'язаних з пайовою участю держави коштами державного бюджету у фінансуванні; спільна діяльність при реалізації проектів, в яких держава на частковій основі бере участь у статутному капіталі лізингової компанії, що здійснює закупівлю нової техніки; створення експертно-орієнтованого вартісного ланцюжка при реалізації проектів, спрямованих на виробництво та експорт складних технологічних систем, в рамках яких адміністративні ресурси держави забезпечують надання гарантій приватному банку; субсидування з коштів державного бюджету процентної ставки за кредитом, узятому недержавною компанією; просування приватних проектів, спрямованих на реалізацію державних інтересів на створеній державою майданчику для пошуку та взаємодії

з іноземними партнерами, надання інформаційної та політичної підтримки в цій взаємодії.

Серед ключових факторів успіху ДПП виділяють: широкі можливості інвестування за рахунок наявності адекватних механізмів розподілу та пом'якшення ризику, а також фінансового структурування інвестиційного проекту; вільний та стійкий доступ до приватних інвестиційних ринків на адекватних умовах; можливість оптимізувати мобілізацію приватного капіталу на одиницю державних витрат (прямі інвестиції, субсидії, гарантії); наявність чітких, прозорих і підзвітних закупівельних правил; управління ризиком державного сектора економіки; наявність системи оцінки та моніторингу зобов'язань державного сектора за угодами про ДПП.

ДПП дозволяє не просто реалізовувати проект, але реалізовувати його якісно, вводити його в строк, без затримок, це дозволяє підвищити якість державних послуг населенню і значно збільшити ефективність управління інфраструктурою, що сприяє ефективному розвитку об'єктів державного майна. При цьому механізми ДПП дозволяють успішно використовувати досвід і професіоналізм приватного сектора при збереженні державного контролю над активами. Віддача в майбутньому на інвестиції в рамках ДПП значно вище, ніж при традиційних схемах реалізації тих або інших соціальних проектів. Це, у свою чергу, допомагає успішно здійснювати великі інфраструктурні проекти, які інакше навряд чи могли бути реалізовані в досяжному майбутньому. При цьому реалізація проектів ДПП дозволяє знижувати фінансове навантаження на платників податку і надає можливість доведення коштів до кінцевих споживачів [2].

Практика фінансування масштабних інфраструктурних проектів свідчить про важливість участі банків та небанківських фінансових установ у механізмі реалізації концепції ДПП. При цьому банки можуть брати участь у фінансуванні проектів ДПП, здійснювати оцінні процедури та відбір проектів, надавати інші послуги, тобто виступати безпосередніми учасниками проектів ДПП. При цьому експертиза проектів повинна бути одним з основних етапів системи оцінних процедур щодо відбору та ухвалення рішення про фінансування проектів ДПП. Методичні аспекти оцінки ефективності проектів ДПП повинні містити основні критерії ухвалення інвестиційних рішень за проектом, рекомендації щодо встановлення граничних значень для певних показників, їх диференціації залежно від рівня соціальної значущості проекту, умов його фінансування та інших факторів, а також з урахуванням інтересів усіх його учасників.

Як відмічає Гриценко Л.Л., розроблення ефективного фінансового механізму ДПП сприятиме активізації інвестиційної діяльності, фінансуванню інфраструктурних проектів, участі банків та небанківських фінансових установ у механізмі реалізації концепції ДПП, формуванню єдиної державної політики у сфері правового регулювання взаємодії державних і приватних партнерів та основних принципів його реалізації в Україні. Це, у свою чергу, забезпечить соціально-економічний та інноваційний розвиток країни в довгостроковій перспективі, що особливо важливо для реалізації стратегічних національних пріоритетів України [1].

Для практичного запровадження основних форм ДПП з метою залучення приватних інвестиційних ре-

сурсів для модернізації української економіки необхідне проведення цілеспрямованої послідовної державної політики розвитку ДПП. Вона має бути спрямована на формування сприятливого економічного та управлінського середовища для розроблення й реалізації проектів ДПП, а саме: удосконалення нормативно-правової бази регулювання відносин ДПП; удосконалення інституційного забезпечення розвитку ДПП; підвищення гарантій захисту інтересів державних та приватних партнерів ДПП у процесі розроблення, затвердження та реалізації проектів.

Методи та способи фінансування інвестиційних проектів регіону виступають як способи залучення інвестиційних ресурсів з метою забезпечення фінансової реалізованості проектів.

На нашу думку, в якості методів фінансування інвестиційних проектів можуть розглядатися наступні: самофінансування; акціонування й інші форми часткового фінансування; кредитне фінансування; фінансування місцевого, а також вищестоящих бюджетів; мішане фінансування; проектне фінансування.

Існують різні погляди з питання про склад методів фінансування інвестиційних проектів. Одне з основних розбіжностей пов'язано з розумінням визначення "проектне фінансування". Ми вважаємо, що дане визначення слід трактувати як цільове кредитування позичальника для реалізації інвестиційного проекту, при якому забезпеченням платіжних зобов'язань є грошові потоки, генеровані самим інвестиційним проектом, а також активи, придбані в рамках реалізації даного проекту.

Джерела фінансування інвестиційних проектів представляють собою грошові кошти, які використовуються як інвестиційний ресурс. На наш погляд, їх поділити можна на внутрішні (власний капітал) та зовнішні (залучений і позиковий капітал).

Внутрішнє фінансування (самофінансування) забезпечується за рахунок підприємства, який планує здійснення інвестиційного проекту. Воно передбачає використання власних коштів — статутного (акціонерного) капіталу, а також потоку коштів, що формується в ході діяльності підприємства, насамперед, чистого прибутку. При цьому формування коштів, призначених для реалізації інвестиційного проекту, має суворо цільовий характер, що досягається, зокрема шляхом виділення самостійного бюджету інвестиційного проекту.

Самофінансування може бути використано тільки для реалізації невеликих інвестиційних проектів. Капіталомісткі інвестиційні проекти, як правило, фінансуються за рахунок не тільки внутрішніх, але і зовнішніх джерел.

Зовнішнє фінансування передбачає використання зовнішніх джерел: коштів фінансових інститутів, нефінансових компаній, населення, держави, іноземних інвесторів, а також додаткових внесків грошових ресурсів засновників підприємства. Воно здійснюється шляхом мобілізації залучених (часткове фінансування) і позикових (кредитне фінансування) коштів.

Реалізація будь-якого інвестиційного проекту передбачає обґрунтування стратегії фінансування, аналіз альтернативних методів та джерел фінансування, ретельну розробку схеми фінансування.

Прийнята схема фінансування забезпечує:

— достатній обсяг інвестицій для реалізації інвестиційного проекту в цілому і на кожному кроці розрахункового періоду;

— оптимізацію структури джерел фінансування інвестицій, зниження капітальних витрат і ризику інвестиційного проекту.

Акціонування (а також пайові та інші внески до статутного капіталу) передбачає часткове фінансування інвестиційних проектів. Пайове фінансування інвестиційних проектів може здійснюватися в таких основних формах:

— проведення додаткової емісії акцій діючого підприємства, що є з організаційно-правовою формою акціонерним товариством, з метою фінансового забезпечення реалізації інвестиційного проекту;

— залучення додаткових коштів (інвестиційних внесків, вкладів, паїв) засновників діючого підприємства для реалізації інвестиційного проекту;

— створення нового підприємства, призначеного спеціально для реалізації інвестиційного проекту.

Бюджетне фінансування інвестиційних проектів проводиться, за допомогою фінансування в рамках цільових програм та фінансової підтримки. Воно передбачає використання бюджетних коштів у таких основних формах: інвестицій у статутні капітали діючих або знову створених підприємств, бюджетних кредитів, надання гарантій та субсидій.

В Україні фінансування інвестиційних проектів в рамках цільових програм пов'язано з державними інвестиційними програмами та регіональними цільовими інвестиційними програмами.

Під проектним фінансуванням у міжнародній практиці розуміється фінансування інвестиційних проектів, що характеризується особливим способом забезпечення повернення вкладень, в основі якого лежать інвестиційні якості самого проекту, ті доходи, які отримає створюване або реструктуроване підприємство в майбутньому. Специфічний механізм проектного фінансування включає аналіз технічних та економічних характеристик інвестиційного проекту та оцінку пов'язаних з ним ризиків, а базою повернення вкладених коштів є доходи проекту, що залишаються після покриття всіх витрат.

Особливістю цієї форми фінансування є також можливість суміщення різних видів капіталу: банківського, комерційного, державного, міжнародного. На відміну від традиційної кредитної угоди може бути здійснено розосередження ризику між учасниками інвестиційного проекту.

Залежно від обсягу переданих приватному партнеру повноважень власності, інвестиційних зобов'язань сторін, принципів поділу ризиків між партнерами, серед моделей проектного фінансування можна виділити наступні механізми:

1. Фінансування під майбутні поставки продукції.

2. BOT (build — operate — transfer) будівництво — експлуатація — передача.

3. BOOT (built — own — operate — transfer) будівництво — володіння — експлуатація — передача.

4. BTO (Build, Transfer, Operate) будівництво — передача — експлуатація.

5. BOO (Build, Own, Operate) будівництво — володіння — експлуатація.

6. BOMT (Build, Operate, Maintain, Transfer) будівництво — експлуатація — обслуговування — передача.

7. DBOOT (Design, Build, Own, Operate, Transfer) проектування — будівництво — володіння — експлуатація — передача.

8. DBFO (Design, Build, Finance, Operate) проектування — будівництво — фінансування — експлуатація.

З розглянутих класифікацій, можна зробити висновок, що механізм ДПП багатогранний при його реалізації. Для кожного об'єкта взаємовідносин між приватним бізнесом і державою можна вибрати свою прийнятну форму реалізації ДПП.

ВИСНОВКИ

Таким чином, запропонований механізм державно-приватного партнерства з визначенням основних принципів (цілеспрямованості; фінансування в міру виконання робіт, послуг; дотримання фінансової дисципліни), методів (самофінансування; акціонування; кредитне фінансування; бюджетне фінансування; змішане фінансування; проектне фінансування) та інструментів (кошти бюджетів; кошти господарюючих суб'єктів, в т.ч. на основі механізмів державно-приватного партнерства; тарифна політика; ресурсна ефективність; інфраструктурні облігації; кошти інститутів розвитку; кредитні ресурси комерційних вітчизняних та зарубіжних банків) є сучасним і затребуваним інструментом залучення інвестицій, за допомогою якого можна забезпечити подолання кризових явищ й вирішити багато нагальних соціально-економічних проблеми регіонів.

Механізми ДПП стануть основою для рівноправних відносин приватних та державних учасників довгострокових інвестиційних проектів (ЖКГ, мости, дороги, порти тощо), дозволять ефективно розподілити ризики, відповідальність, а також використовувати переваги підприємницької ініціативи та державного контролю.

Література:

1. Гриценко Л.Л. Концептуальні засади державно-приватного партнерства / Л.Л. Гриценко // Вісник СумДУ. Серія "Економіка". — 2012. — № 3. — С. 52—59.

2. Міністерство економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

3. Урядовий портал [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246571121&cat_id=244277212

References:

1. Gritsenko, L.L. (2012), "Conceptual foundations of public-private partnerships", *Visnyk SumDU. Seriya "Ekonomika"*, vol. 3, pp. 52—59.

2. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli [Ministry of Economic Development and Trade], available at: <http://www.me.gov.ua/>

3. Uriadovyy portal [Government portal], available at: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246571121&cat_id=244277212

Стаття надійшла до редакції 23.01.2014 р.